

FELELŐS SZERKESZTŐ: REINER FERENCZ.

Előfizetési ára:

Egész évre 6 frt. — Félévre 3 frt.

MEGJELEN MINDEN VASARNAP.

Évenként 20 év zenemelléklettel.

Egyes szám ára 20 krajczár, zenemelléklettel 30 krajczár.

Szerkesztőség: Váci-utca 3. sz.

Kiadóhivatal: Gránitos-utca 6. sz.

TARTALOM

- ZENE: KOVÁRCZ EMIL: *A miskolci dalár-
ünnepek művészi szempontból.* — KÉSMÁRKY
ÁRPÁD: *Zeneszerzői szédülés.* — Zenészeti
hírek.
- SZINHÁZ: DR. BERÉNYI PÁL: *«A protekció»*
— REINER FERENCZ: *«A két savoyarde
leány»* — Színházi hírek.
- KÉPZŐMŰVÉSzet: CASTOR: *Giron Charles
festményéről.* — Képzőművészeti hírek.

A MISKOLCI DALÁRÜNNEPELY MŰVESZI
SZEMPONTBÓL.

— Ebből kifolyólag némi következtetések az országos dalár-
ügy jövőjére nézve, különös tekintettel a versenybíró-
ságra és az utabban elfogadott érem díjazásra. —
(Bevezető közlemény.)

A FELSZÓLÍTÁSNAK engedtem, annyival is
inkább, mert még akkor nem tud-
hattam, hogy versenybírónak meg-
fogok-e választani, sőt azt, ismert füg-
getlen gondolkodásom és indokolatlan
protegalásra nem hajló természetem után
— őszintén mondva — nem is vártam:
mert további megválasztásom esetére
is függetlenségemet fenntartani, határo-
zottan eltökélve voltam, és mert végre
ily verseny előtti meghallgatásra nézve
több praecedens szolgált megnyugtató-
somra. — Így 1874-ben Kolozsvárt, ám-
bár a pesti nemzeti dalkörrel maga is
versenyzett, Huber Károly úr meghívott
és meg is hallgatta «Csata dal»-ának, a
székely-keresztúri dalegylet versenyének
próbáját. — 1876-ban Szegeden Erkel
Gyula úr, a mint mondák, egész napon
át gyakorolt a kolozsváriakkal, ám-
bár szó volt róla, hogy versenybírónak meg-
választatik. — 1882-ben Debreczenben
ismét Huber Károly úr, ám-
bár bizonyosan tudta, hogy versenybírónak meg-
fog választani, meghallgatta egy ver-
senyző egylet próbáját, tévén némi ki-
sebb igazításokat.

Elmentem tehát, a kitüntő felhívásnak
engedve, július hó 30-án délután Rima-

szombathba, gyakoroltattam ott a ver-
senymű egyes részleteinek felfogásom
szerinti előadását, mérsékeltem különösen
a tülerős alhangokat, ismételttem több-
ször a «Kárhozottak» és hasonló részle-
teknek az előírt pontozat szerinti hatá-
rozott és a «Fényesebb» stb. és «szent
neveinket»-re írott meneteknek össze-
függő és egyenlően emelkedő előadását,
egy, a megérkezés napján este két óráig
és egy másnap délelőtt fél óráig tartó
próbán, mely után megebédelvén, ismét
haza tértem.

Tehát nem két hétig tartott a, soha
nem kérdéses tisztaság, pontos üteny-
betartás és könnyed hangkezelés mellett
tanításnak nem is nevezhető interveniá-
lásom, hanem csak két és fél óráig.

Lehet-e ennyi idő alatt rossz énekesekből
oly kitünő kart csinálni, hogy az ember
mellette fényes művészi körben joggal
síkra szállhasson? — Azt hiszem, erre
minden szakértő nem-mel fog felelni.

Megfordítva áll a dolog. — A kitünő
kar megvolt, az általam eszközölt elő-
adási módzatokra pedig *nem is lett volna*
szükség, *mert az összekötött ének a pontozatok*
betartása, a fokozatosan emelkedő hangszilvo-
zás stb., a jury-gyűlésen semmi figyelemben
sem részesült és mérvadóknak egyedül az
erőtéltség tekintetett, melyet én a rima-
szombathiaknál mérsékeltem, a miért az
«Emléklapok» kritikusa a rimaszombathi
alhangokat gyengékeknek mondotta és a
miért azt hihetném, hogy én felfogásommal
a rimaszombathiaknak ártottam, ha nem
tudnám, hogy így is, úgy is hiába lett
 volna akármire ének, az eredmény nem lett
 volna más. — Így is csak egy hajszálon
függött, hogy az érdem elismerés nélkül
maradjon és én a gyűlésből távozzam.
«Igaz, hogy csak 5 szavazattal 4 ellené-
ben, lett a harmadik díj a rimaszombathiaké»
mondja a «Pesti Hírlap» A. K. tudósítója
és nem is tudja, hogy ezen arány csak a
második szavazásnál mutatkozott, de ha
a kisebbeket megkérdte volna: mivel tudja
szavazatát *alaposan* indokolni? erre azt
hiszem, nehéz lett volna a felelet. — Én
egyébiránt semmiféle összeköttetésben
nem voltam, és a mai napig sem tudom
kilétét az «Egyetértés» és «Neues Pester
Journal» miskolci tudósítójának, mely
lapok távirataiban,

a versenyés utáni napon a rimaszom-
bathiak első helyen említették, sőt men-
ném állítani, hogy az általunk is elfoglalt
páholyban lévő többi versenybíróknak is,
közvetlen a verseny után ez volt a né-
zetük, *mert ennek egyik versenybíró részéről,*
a többiek fejbőlintása mellett hangos kifejezés
is adatott. — A három nap változtatott
a nézetem, mire nézve azonban lehet, hogy
talán a másodnap-i versenyésnek is volt
egy kis befolyása. — De hogy én néze-
tem mellett megmaradtam, ez nagyon
bosszantotta Tóth Sándor, nem is gyaní-
tott jó (?) barátomat, a miért is indítva
lett engem *«leleplezni»*, gondolván, hogy
én erre mindjárt világnak rohanok, vagy
mint megrugott eb sarokba húzódok. —
De én nem oly könnyen vagyok meg-
riasztható, nem Tóth Sándor úr kántori
magas zeneismerete, hanem oly zenei
kapacitás által sem, mint Richter János,
a mint 1874-ben Kolozsvárt bebizonyí-
tottam, mert én, ha nem is tarthatom
magamat csalhatatlannak, de véleménye-
met csak akkor változtatom, ha az ellen-
kezőről alapos indoklással meggyőződ-
tetem. — Ezt megkísérhette volna Tóth
Sándor úr, midőn a gyűlés előtti napon
kettecskén haza felé ballagtunk, és út-
közben a versenyzők működését bírál-
gattuk, mely közben ő, igaz annyit
mondott, hogy nincs az én véleménye-
men, de miért? azt elhallgatta. — De
tulajdonképpen miért is pattant fel elle-
nem Tóth Sándor úr? — Mert nem
akartam beleegyezni, hogy az első díj
egyhangúlag ítéltesék oda, hanem fenn-
tartottam a magam külön véleményét. —
Én ellenetés nélkül meghajoltam a nagy
többség nézete előtt és szívesen lemond-
tam volna külön egy szavazatomnak em-
lítéséről, ha indítványom elfogadtatik,
mely szerint: a jegyzőkönyvben a sza-
vazatok ne említessenek, hanem az illető
határozat következőképen szerkesztessék:
szép, határozott, erőteljes stb. énekükért
az első díj az unghváriaknak, a második
díj az egrieknek adatik. — Ekkor az az
egy szavazatnyi kis dissonantia nem lett
volna a jegyzőkönyvben, és hiszem az
általam is kiváló jelességűnek tartott két
dalegylet is teljesen ki lett volna elégitve.
— De az «egyhangúlag» módhatározóba
bele nem egyezhettem, mert a rimaszom-

bathiak, midőn őket először hallottam, a versenyzésnél legjobbaknak talált szereplőkkel teljesen egyező előadási módozatot az én felfogásomhoz alkalmazva változtatták, mert érezték és tudták, hogy egyetlen egy hibát el nem követtek és ha mindezek dacára a bírálatnál általam is cserben hagyatnak, tőlem joggal kérdezhették volna: miért zavartam ki őket eredeti felfogásukból, ha nézetemmel tisztában nem voltam és azt a döntő pillanatban tétovázásból, vagy poltroneriából nem érvényesíttem. — Ezt nem tehettem annál kevésbé, mert mint akkor, úgy ma is azon meggyőződésben vagyok: hogy oly művészi tökélyvel, mint a rimaszombathiak, a versenyzők egyike sem oldotta meg feladatát.

Lehet azonban, hogy Tóth Sándor úr azért berzenkedett fel ellenem, mert azt hívé, hogy én útmutató szavaimért valami honorariumban részesülvén, nem mint független nézetű, hanem megvesztegetett bíró beszélek. — No! erre nézve csakugyan bűnösnek érzem magamat, mert a rimaszombathiak költségén utaztam és az ott tartózkodás nekem semmibe sem került. Más honorariumot el sem fogadtam volna. — De hogy a közelebbi érintkezés által mégis némileg tangált függetlenségemet teljesen megóvjam, az utolsó próba után kis körben tartott társas ebéd alkalmával szóba kerülvén versenybíróvá való megválasztásom, kijelentettem, hogy ezen, bár nem várt eshetőségre: ne várják tőlem, hogy én akkor, ha másokat jobbaknak találnék, mellettök fogok szavazni, mert első előttem a művészet és csak azután jön a barátság; de elismervén jeles készültségüket, ha e mellett is háttérben maradnának, intettem őket, hogy azért ne nehezteljenek majd, mert akkor a magyar dalművészet lesz a nyertes, melyet emelni legelső kötelességünk.

Ezen nyilatkozattal tartoztam, nem ugyan Tóth Sándor úrnak, hanem először a rimaszombathiaknak, továbbá azon tisztelt dalártársaimnak, kik netalán a fáma által félrevezetve, rólam maguknak balvéleményt formáltak.

Ezzel befejeztem dolgozatomat, bocsánatot kérek azoktól, kik őszinteségem által netalán kellemetlenül érintve éreznék magukat, de a jelen viszonyok között versenyterre nem lépve, sem versenybírói meddő szereplésre nem vágyódván: nem véltem hatáskörömön túl lépni, midőn egyszerű vidéki zenetanár- és dalárkarnagyságom dacára nézeteimmel a nagy közönség elé lépek és mintegy oktatói szereplésre vállalkozni merészlek. — De a művészet lelkesedés nélkül nem prosperálhat, a lelkesedés pedig nemcsak zenélni, de felszólalni is készlet, ha az ügyet veszélyeztetnek látja.

Nem önhittség, de ügyeszeretet, vagy jobban mondva az ügynek feltétele által indítottam felszólalásra.

Ezt ajánlom figyelmükbe azoknak, kik netalán fellépésemet elbizakodásnak címéznék.

Adja Isten, hogy aggodalmaim Pécssett szétosztatlavá legyenek és a magyar dalárügy ott a legfényesebbnek bizonyuljon.

KOVÁRCSZ EMIL,
dalárkarnagy.

ZENESZERZŐI SZÉDELGÉS.

ELVITÁZHATATLANUL szent igaz, hogy a művészetek egyikével szemben sem lehet annyi szédelgést elkövetni, mint a zeneművészzel, illetve a zeneköltéssel, s ha mindenki, ki nek efféle szédelgésről tudomása van, egy rakásra hordaná az anyagot, olyan ékes koszorút lehetne a többé-kevésbé szédelgő zeneszerző urak neveiből kötni, mely ritkítja párját. De hát ez bizony olyan kényes természetű dolog, hogy nem is lehetséges egész nyíltan róla beszélni, hanem úgy nevek említése nélkül megkísértem egy pár esetet felhozni példa gyanánt, mely mégis fogalmat nyújthat, mennyire igazán bosszantó és nevelésvesztő visszaélés történik e téren. Az érdekeltek úgy is könnyen magukra ismerhetnek a képekben, melyeket rajzolok. Y. urat a feltűnési vágy szele érinti, s miután egy kicsit tud is a zongora billentyűivel bánni, azon elhatározás érlelődik lelkében, hogy egy «polkát» fog kiadni. Igaz, hogy életében igen kevés, vagy éppen semmi fáradságot sem fordított azon tudomány elsajátítására, melynek segítségével e vágyát elérhetné, mert hát a kereskedelmi ügyvitel, a levelezés nem igen hagytak hozzá szabad időt, s az üzlet az első; de hiszen van pénz, s akad, a ki ezért cserében hajlandó lesz készíteni egy a kívánalomnak megfelelő «polkát». Így történik, s két hét múltával megjelenik egyik kiadónknál egy «Polka» Y-tól.

Egy másik úrnak kedve kerekedik egy néhány magyar dalt kiadni zongorára, jöllehet még ő sem kísértette meg ez ideig a zeneköltéssel foglalkozni. No, de hiszen nem lesz az olyan nehéz munka, kibocsátunk egy előfizetési felhívást, s mire a kellő számú előfizető összekerül, addig talán akad valami nagyszerű gondolat is. Az előfizetési felhívás ki lesz bocsátva, az előfizetők gyűlnek... de az óhajtott szép gondolatok nem akarnak megszülemleni, pedig bizony immár igen nagy szükség volna rájuk, nehogy körmünkre égjen a gyertya... A szorongattatások utolsó pillanatában az óhajtott dalok helyett nagyszerű mentőgondolata támad a botesinált zeneszerző úrnak. Elmegy egyik zeneértő barátjához, s megkéri, hogy baráti jó indulatból szabadítsa ki a hinárból, mert az előfizetők ostromolják, s adjon neki egy pár dalt, ha van készen, ha nincs, csináljon hamarában, mert így meg úgy állanak a dolgok. A barát jó fiú s hajlandó a kérelem teljesítésére. Néhány hét múlva az előfizetők ki vannak elégtelve, az ujdonszült zeneszerzőnk pedig, mint valódi genie, rakja zsebre a gratulációkat, s meg van nyugodva.

Egy harmadik úr X, mint operetteszerző szeretne dicsőséget szerezni magának olyformán, hogy az ilyen nagyobb szabású vállalathoz szükséges óriási munkával ne legyen kénytelen vesződni, a mi tulajdonképpen felesleges is, ha van az embernek pénze. Magáoz rendeli egyik színházunk karmesterét, s illő titoktartás feltétele mellett megbeszélvén vele a dolgok állását, időnk múltával valóságga színre is kerül egy «operette» X. neve alatt, holott csaknem az egészet a karmester tákolta össze, mert természetesen férczmunka az egész. De hiszen kívánni

sem lehet, hogy egy zeneszerző, ki már előre kénytelen lemondani a legparányibb dicsőségről is, mikor ilyen titkos fizetéses mütéthez f. g. a legjobb gondolatait használja munkájához, elegendőnek tartja a maga használatára gyengébbeknek tartott eszméket is dolgozatához, s feleslegesnek a kiváló lelkiismeretességgel való kivitel. Az ily móddal cletet nyert «operette» egyszer-kétszer színre kerül s kegyetlenül megkritizálva megbukik örökre, de X. «operette-szerző» úr hiúsága i van elégtelve, s a többi ismét csak melékes.

Van egy negyedik úr, R. (persze neki s lángeszének Magyarországon kicsiny, most Párisban él), ki szintén ilyformán akar dicsőséghez jutni, de annyiban nagyobb szerecsével, hogy M. zeneszerzőt szólítja fel az általa véghez vinni nem tudott munka teljesítésére. M. vállalkozik, s miután illő gonddal és buzgalommal eleget tesz R. kívánságának, az «operette» első előadása után követeli fáradsága díját. R. vonakodik fizetni, M. betiltja az operette további előadását, R. azonban boldog, mert az operette utolsó jelenetét követő e kis scenácska a nagy közönség előtt titokban maradt. Ez esetből a következő tanúságot merítheti, a kt illet: «adsza, ne», vagyis «míg zsebre nem raktad a fizetséget, ki ne add kezdeből a partitúrát».

De van még egy másik módja is a nagy közönség félrevezetésének, s ez az, hogy némely népszerű dalainak zongorakivonatában az igazi magyar népdalok, melyeket a népszerű dalainak zeneszerzője csak felvett a saját szerzeményei közé, épúgy vannak az ő nevével jelezve, mint a többiek. Ezen eljárás akár a zeneműkiadó élelmes égéből, akár a zeneszerző számításából történik, soha sem eléggé megróható. Akad olyan fiata, legkevésbé sem nagyszerű zeneszerző, ki odapingáltatja compositiójának címlapjára az arczképét, vagy a mi mindegy, beleegyez, hogy az megtörténhessék, minek természeteszerű következménye, hogy a kinek kezeibe kerül a compositió, elmosolyodik a külső képen, s bizonyára más szemekkel nézi és más fülekkel hallja a belső képet, mint különben tehetne volna.

Akad olyan zeneszerző is, ki a «hírlapokból» olvashatólag már két, három operette-zenét bevégezett, de csak szöveg nélkül. Igaz, hogy operette-szöveget és különösen valamire valót igen bajosan lehet szerezni, kiváltképp még ismeretlen nevű zeneszerzőnek, de az is világos, hogy az ilyes hírlapokban olvasható zeneészeti hír, mint azt minden ahoz értőnek be kell ismernie, csak... szédelgés.

Lehetne még sok ilyest összegyűjteni, s érdemes is lenne mindezeket a nevek kiírásával szellőztetni, de utóljára is csak a szellőztetőnek gyűlne meg a baja a nélkül, hogy a dolgok állásán csak valamit is módjában állana előnyösen változtatni. Ilyen háládatlan művelésre pedig nem csoda, ha senkinek sincs kedve vállalkozni. Akadálytalanul tűzhetik tehát továbbá is azon tisztelt «szédelgő» zeneszerző urak, kiknek ez gyönyörűségükre szolgál, mesterségüket, de meg lehetnek róla győződve, hogy tíz ember közül nyolcz, ki szemükben magasztalja, hátuk megett, tudomására jutván a való, kineveti.

KÉSMÁRKY ÁRPÁD.

ZENÉSZETI HÍREK.

~ A «HARMONIA» kiadásában díszes kiállításal megjelent Szentirmay Elemér jeles dalköltőnknek a «Vadgalamb» népszínműhöz írt, s oly nagy tetszéssel fogadott zenéjéből az I. füzet 10 dal tartalommal. Ezt legközelebb követni fogja — Pálmay Ilka jelmezes képével — a II-ik füzet, mely szintén 10 dal tartalmaz. Egy-egy füzet ára 1 frt 50 kr., a kettő együtt 2 frt. Hiszszük, hogy a hírneves dalköltő e művei épp oly népszerűekké válnak, mint a megelőző 300 dala, melyek közül sok a külföldön is ismertté vált, s világhírű művészek által átíratokban dolgoztattott föl. Szentirmay Elemér ne csak legnépszerűbb, de egyszersmind legtermékenyebb dalköltőnk is, minék illusztrálásul közöljük, hogy újában ismét 12 gyönyörű dal szerzett, melyekben szintén azon vonzó dallamosság s igaz mély érzés nyilvánul, mely a dalköltő eddigi műveit jellemzi. E dalok szintén a «Harmonia» kiadásában fognak megjelenni még ez év folyamán.

~ AZ ORSZÁGOS DALÁR-EGYESÜLET rendkívüli közgyűlésének terjedelmes vázlata térszűke miatt e számból kimaradt. Az ott tárgyalt ügyekre vonatkozólag, szerencsések vagyunk az országos dalárkarnagy tollából egy egész cikksorozatot bírni, melyet a dalárügy érdekében fogunk közrebocsátani, mire felhívjuk a hazai dalárdák figyelmét.

~ RÁCZ PÁL a cigány-primások népszerű nestora péntek reggel meghalt.

~ A BÉCSI UDVARI OPERA-SZÍNHÁZBAN «Wiener Walzer» cím alatt új ballettet adtak elő Frappart táncos és Gaul festő scénálása mellett. A divertissement természetű ballett három részben («An Spittelberg», «In Apollo-Saal», «In Prater») tárgyalja a bécsi valzer fejlődésének történetét. A harmadik részben Strauss János keringői és egy tizes csárdás is fordul elő.

~ A BÉCSI ZENEKEDVELŐK EGYLETE kiírta az ötszáz forintos Beethoven pályadíjat. Pályázhatnak rá mindenki, a ki valamely időben a bécsi konzervatorium tanítványa volt. A részletek nyomtatásban megkaphatók a zenekedvelők egylete titkári hivatalában. A pályázat ideje ez év szeptember 30-án jár le.

~ NESZLER operája «Der Trompeter von Sickingen» a berlini királyi operában is kedvező siker mellett került színre. Az előadás tudósítónk szerint épp oly kitűnő mint fényes volt.

~ MILLÖCKER «Feldprediger» című operetteje a berlini Walhalla-operette-színházban váratlan nagy sikert aratott. A zenekart vezető zeneszerzőt többször hívták ki. A siker oka minden esetre a libretto hazafias és népszerűsége kerésendő.

~ A PÁRISI ODEON-ban Racine tragédiáját «Athalié» adták elő Mendelssohn karaival. A karok, melyeket Colonne társulata énekelte, nagy hatást keltettek.

~ A DREZDAI UDVARI SZÍNHÁZ egy egyfelvonásos operát fogadott el előadásra, melynek szerzője Maurice Alphonse, a hamburgi színház igazgatójának öccse.

~ A ZENEKEDVELŐK EGYESÜLETE legközelebb Rubinsteinnek «Elvesztett paradicsom» című nagy karművét fogja előadni. Ezenkívül elő fogják adni legközelebb

még egyszer Schumann «Faust»-ját is, melyben Margarethát, melyet a mult alkalommal Wilt Mária asszony énekelte, valószínűleg Turolla k. a fogja énekelni.

~ WAGNER RICHARD halálának évfordulója alkalmából, február 13-án, a berlini Wagner-egylet gyászünnepélyt rendez Klindworth tanár vezetése mellett. A műsor legnevezetesebb számát a Parsifal harmadik felvonása képezi, melyben a karokat a drezdai énekegylet fogja előadni.

~ BELICZAY GYULA jónévtű zeneszerzőnk triót írt zongora, hegedű és cellora, melyet a híres Becker-féle vonós négyestársulat is bevett műsorába. A lipcei «Neue Zeitschrift für Musik» utolsó számában következő hízelgő méltatást találunk a fenti műről. «Ha a művet egészben véve tekintjük, úgy meglep bennünket az átlátszó szerkezet, biztosság a kifejezésben és a formákban. Meglátszik szerzőjén, hogy sokat és alaposan tanulta a német klasszikusokat, a kamarazene eme mestereit. Thémái bevezettek s kerekdedek, s kidolgozása kifejlett ízlésre s technikai jártasságra vallanak. E mellett az egész mű világos gondolkodásra s érett felfogásra vall. A zeneszerző mindig nyújt valami életteltjes meleget, szívből jövőt, s az ilyen nyelvnek, minden egyszerűség mellett is, megvan a maga meggyőző ereje. Kerüli a túlságos egyéniséget s azért érdeklél bírhat a legtágabb körű halgatóság előtt is. Ebből következik ismét az, hogy nem dobálódik briliáns frázisokkal s nem akar minden áron szellemes lenni. Lehet, hogy pikáns saucokkal feltálat gondolatok barátainak nem nyeri meg e mű tetszését, mi azonban mindannak dacára nagyra becsüljük azt, mert formái nemesek, kifejezése világos és igaz tartalma természete s a kifejlődés logikus és meggyőző.»

A PROTEKCIÓ.

— Eredeti vígjáték 3 felvonásban. Írta Berczik Árpád. Először folyó hó 30-án adott a nemzeti színházban.

NEM arról a protekcióról szól Berczik Árpád fent mondott című vígjátéka, melynek visszasságával és komikumával a mindennapos élet küzdelmei közepette oly gyakorta találkozunk; nem arról a pártfogoltságról beszél ez a vígjáték, mely által az érdemtelenység, az ügyefogyottság, a negély és a léha szerepet hódítanak maguknak az életben és a mely szerepek annyi ezer és ezerféle a komikuma. Tulajdonképpen nem is a protegálás vagy a protegáltság komikumáról szól e darab: az van benne elmondva, hogy minő ellenségekkel kell megküzdenie a protekciós világban annak, ki nem protegál és minő harcok árán lehet csak boldog az, ki állását az igazságos belátásnak és a megérdemelt jelességnek köszönheti. Veres Károly, miniszteri fogalmazó, nem a protekció gyermeke: önjerejéből emelkedik azzá, a mi és Pataki miniszteri tanácsos, ki neki nyújtja az érdem jutalmát és a fáradozás gyümölcsét, esküdt ellensége a pártfogásnak és épp olyan ember helyét tölti be, kit befolyásolni lehetett s a ki e gyöngéje

által valóságos augias-istállót csinált a hivatalokban.

Hogy lehet-e két ilyen főalak jelleméből vígjátékhoz megkivántató jellemeket alkotni? hogy lehet-e általában jellembeli egyenességből, elfogulatlanságból komikumot csinálni, különösen, ha e kettő csupa léha és félkegyelmű emberek körében, mint palma a sivatagban, úgy nyújtja fejét magasra? — ezekre hadd feleljen maga Berczik Árpád

Pataki, miniszteri tanácsos, a legjözsnabb eszű, legé telmezebb emberek egyike, ki a minisztertől épp azért emeltetett magas állására, hogy tisztáná meg az előre haladás és az őszinte szorgalom útját, a protekció léha embereitől. Pataki a legel-szántabb akarattal kezd a munkához és a betöltendő titkári állomásra, a szorgalom, a képzettség, a munka egyik jeles emberét, Veres Károlyt ajánlja a miniszternek. Az ajánlást (hisz mi természetes?) követni fogja a kinevezés, ha alig rövid idővel ennek megérkezése előtt Pataki arról nem nyerve tudomást, hogy leánya Szeréna szereti Károlyt. E szerelem miatt nem szabad hát megtörténni a kinevezésnek, mert hisz mit szólna a világ, hogy a miniszteri tanácsos jövendő vejét titkárnak nevezte ki? Vagy titkári lesz tehát Veres Károly és lemond Szeréna kezéről, vagy megmarad tovább is fogalmazónak.

De hát a szerelmes leányka, kit érzelmeiben egész odaadással kísér Falvainé, módot talál egy középút feltalálására. Levelet ír Károlynak, melyben felhívja, hogy kérje meg kezét; ő majd kikoszorúzza apja előtt, bár szerelme örökre csak neki van biztosítva és így övé a ti kárság és később az övé lesz ő maga is. Igali Kázmérné terhelődése folytán azonban, ki a miniszteri titkárságot unokaöccsének, Gusztinának szeretné megszerezni, a levélnek csak az a része jut Károly kezéhez, melyben őt Szeréna arra hívja fel, hogy kérje meg kezét. Ez meg is kéri és midőn Szeréna apja előtt kikoszorúzza, megcsalatott nemes szíve keserűen jajdul fel és sz nélkül rohan el, hogy többé soha vissza ne térjen.

Es itt van a vígjáték csomója, a mint azt a félreértés összekötözte. Régi eszköz és hogy még sem kopott, megmutatta Berczik. Nemcsak a «protekció»-nak legsikerültebb része az első felvonás, de hozzá hasonlót maga Berczik nem írt még soha. Olyan könnyen gördül, olyan természetesen megy eddig minden, annyira beleilölök az egyének tetteik és mondásaik keretébe, hogy a másik két felvonás tespedtsége és lassúsága majdnem kétszeres súlylyal nehezedik a nézőre. Es már itt kezd kísértetni az a kérdés, hol lesz hát a darab komikuma? Károly küzdelmében-e? vagy az apa határozott tagadása válik azzá? egy Pataki félelme, a melylyel a világ valaha nyelvének rágalma ellen védelmezi jó hírnevét, ez lesz a komikum, melynek mederében a darab tovább folyik?

A második felvonásban megtudjuk, hogy a mű komikuma nem a főalakok jellemében vagy tetteiben van benne; hanem ben e van a mellék-alakok léhaságában, rövid látásában és tehetetlen fondorkodásában. A második felvonásban megtudjuk, hogy Károly titkár lett és

kerüli Patakiék házat; de bizonyoságot nyer arról, hogy Szeréna őt és egyedül csak őt szereti. Találkozik is vele a jégen és épp szívük érzelmeit szeretnék egymásnak elmondani, midőn Mócsing Fábián meglepi őket. A meglepetést Igaliné eszelte ki, kinek most minden törekvése, hogy Károly mondjon le a titárságról; e tervének részére Mócsingot bérelt föl, a leggaládabb lelkű emberek egyikét, a kinek piszkos fondorkodása képezi a darab összes, számba vehető komikumát. Ez tőkét iparkodik magának a látottakból készíteni és nagy garral hirdeti az apa előtt, hogy leleplezi és röpiratot ad ki róla és korrumpáltságáról. És a becsületes, a tiszta lelkű, a tapasztalt Pataki, megreppen egy haszontalan ember üres rágalmaitól, és hiába inti őt leánya, pénzt is ad neki, az ígéretért, hogy hallgatni fog és — ezzel meg van vetve a harmadik felvonás alapja.

Valóban, ha Pataki igazán határozott, szilárd, tisztes jellemű ember volna, a ki egy haszontalan szösztyár irodatiszt áskálódásait kikaczagja és a kinek van bátorsága és ereje a világ üres beszédeivel szemben, azon kiváló társadalmi állás magaslátán, melyre a tisztakezűség emelte, őszinteségére utalni; a darabnak itt félbe kellene szakadnia. Ha Patakiban csak annyi erő volna, mint lányában, Berczik nem tud harmadik felvonást csinálni. És az az erőteltség, mely már a második felvonáson kezd jelentkezni, egész erejével és egész unalmasságával lép föl a harmadikban, hol már nem történik egyéb, mint hogy deus ex machina előteremtik a nagy-aszalai kaszinó egyik jegyzőkönyvét, melyben az van megírva, hogy Mócsing Fábián zsarolás miatt a kaszinóból kigolyóztatott. Nem írhat tehát már broszúreket Pataki megvesztegetéséről; erkölcsi halottá lesz, a becsület hívatatlan bíróját összemorzsolja a becsület, melylyel piszkos lelke oly sokáig kendőzte sötéttségét.

Lehetséges-e?!...

Ha Mócsingban volna egyetlen egy vonás csak, mely őt üres beszédein kívül is úgy tüntetné föl, mint a becsület lovagját, azt mondanók lehet. De a ki annyira galád, a ki annyira orozatlan, mint ez az ember; a ki ismeri ellenfele gyengéjét úgy, mint Mócsing ismeri, az nem ijed meg egy penészes jegyzőkönyvtől; annak az ilyen papir egy rongyfoszlány, mely miatt megélhetett eddig és mely miatt élhet ezután is. E tévedés dacára is a darab legerőteljesebb és legmarkansabban kidolgozott alakja Mócsing. Mi azt hisszük, jellemének fentebb jelzett vonását is Berczik csak darabja cselekvényének kényszerítése folytán vitte bele; máskülönben nem oldhatta volna fel a csomót; a darabból nem hagyhatta ki, mert Mócsing nélkül nincsen bonyodalom és fejlődés.

Altalában alakjai sokkal sikerültebbek, mint cselekvénye és a mi az alakok hibája, az legtöbbnyire ez utóbbi gyengéjének róható fel. Így magát Patakit is, a cselekvény folyása, erőteltsége teszi következetlenné és igazolatlanná. Ha Pataki, legalább a világ előtt, szembe mer szállani Mócsing áskálódásaival, jelleme, illetőleg viselkedése igazolt. Így ő nem Herkules, kire egy Augias-istállót lehet

bízni; így ő csak ott nagy, a hol egy tehetetlen asszony kérelmét kell visszautasítani; az ilyen ember pedig nem lehet egy vígjátékban az erkölcsi felkiáltó jel: az olyan világ, melyben egy Pataki az első ember, beleillik egy bohózatba, de nem vígjátékba.

Sokkal szebben és sikerültebben van festve Igalí Kázmérné. A régi világ előítéletes asszonya az újvilágban; ki eljár házról-házra protekciózt szerezni a Huszthy család utolsó ivadékának; politizál, korteskedik és agyafúrtn csinálja magamagának azt a helyzetet, melyben ő lehetne az első. Mellette Lehotay Luczián, a protekció megúzott gyermeke, magaslik ki legjobban; kár, hogy nagyon is staffage és csak akkor folyik be a cselekvénybe, ha a szerzőnek, szüksége levén rá, mintegy hajánál fogva beletántja.

Az előadás egyike volt a legjobbaknak, minőhöz a nemzeti színház művészei szoktattak bennünket. *Ujházi* (Mócsing Fábián) a legcharakteristikusabb irodatisztet mutatta be; henczegése, tolakodása, orozatlansága, de különösen az utolsó felvonásban megtörése kitűnő volt. *Beresényi* (Pataki), *Náday* (Lehotay Luczián) egy újabbal szaporították jól ismert kiűnő alakjaikat. *Sz. Prielle C.* (Igalí Kázmérné) egész szeretetreméltóságával iparkodott a nagyralátó Huszthy Alvineből valamit teremteni, hogy nem mindenütt sikerült, különösen nem a második felvonásban, annak csak a szerző oka, ki a jelenetével gyakorta ép oly erőszakosan járt el, mint a cselekvény kombinálásával. Mellette *G. Csillag Teréz* (Szeréna), *Szacsavayné* (Özvegy Falvayné) nyújtottak igazán művészi.

Csodálkozunk kellett azonban Csillag Terézen, ki kiválóan figyelmes szokott lenni színpadi magatartására, hogy a 3-ik felvonás legfeszültebb jelenetében, mikor Gabriella a jegyzőkönyvet tárgyalja Gusztival, ő hátravonult és nagyon is ekletánsan adta jelét, hogy ő tudja már a darab végét, hogy ő nem flegyes esetleges rossz sorsfordulattól; mitől oly nagyon tartunk a színészek, ha nem játszik is, de a színpadon van, úgy kell magát viselnie, hogy... De hisz ezt Csillag Teréz nagyon jól tudja. És mi csak azért mondtuk el, és csak azért figyelmeztetjük Mihályfit is, hogy jövőre el ne árulják jó humorukkal a darab végét.

DR. BERÉNYI PÁL.

A KÉT SAVOYARDE LEÁNY.

— Énekes színmű öt felvonásban. Irta D'Ennery és Lemoine. Zenéjét szerette *Banfi Sándor*. Először a ták a népszínházban. január 28-án. —

A régi jó «méló» mindig csak megtér hozzánk, valahányszor a negyvenes évek francia repertoire-jába nyúlunk vissza, hogy a modern műsor vagy borsos vagy blasirt ízet egy kis semleges tejjel keverjük. Történik pedig a felfrissítés procedurája csupán a változatosság kedvéért és ezért aztán mindenki jó szívvvel látja viszont a drámai műfaj e krinolin maradvékát, kivált ha D'Ennery papa kíséretében jön, ki az isteni «méló» privilegizált keletkeztetője. A különbség csak az, vajjon ki a bábaasszony D'Ennery úr szaporodásánál, vajjon Dumanoir, Cor-

D'Ennerynek ott kell lennie, mert hát nélküle nincs «méló».

Hogy színpadi jogosultsága van-e ezen kalibernek, az nem is jöhet kérdésbe. Van. És egy népszínház igazgatója igen helyesen teszi, ha színpadján előadhatja. Egy népszínház igazgatója, ki intézetének irányát és hivatását átérti és szem előtt tartja, nem nézhet folyvást arra a speciális közönségre, mely színházának drága helyeit tölti meg. Ennek a ritkahajú saturali közönségnek persze nem kell a melodráma az ő lágy érzégsével és köznap világtrendével. Egy üldözött ártatlanság viszontagságai és természetesen diadala nem képes itt már nagyobb rokonszenvet kelteni. Hiába, a közönség haladt. Manapság már csupa kritikus, és kétségbeejtő komolysággal gondolkozó (vagy legalább annak látszani akaró) fő ül a színházak parkettjében, és nemcsak kritikát, de még a kritikák superkritikáját is gyakorolja. Természetes tehát, hogy ennek a közönségnek nem kell az *esemény* (ez vulgair), nem kell a *színdarab* (ezt már csak a nők szeretik a színházban) hanem kell a *karakter*. Ez imponál, a többi hidegen hagy vagy plane untat.

Ilyen a mi népszínházunk közönségének egy nagy és mérvado kontingense és innen a csekély hatás, melyet darabunk már a második előadás után keltett. A mi népszínházunk nem par excellence külvárosi színház, közönsége nem elég naiv az e fajta darabok befogadására. Hatást csak a karzaton fog a «Két savoyarde leány» elérni, dacára azon nagy erényeknek, melyekkel dicsekedhetik. Ott sírnak a hányt-vetett leány sorsán és őszintén remegnek érte, valamint örömmel látják azt is, midőn az erényes leányka megmenekül a hatalmas úr erotikus vágyaitól.

«A két savoyarde leány» egy igen régi novella után készült, melyet annak idején nagyon olvastak a «Chamounix gyöngye» cím alatt. A mese igen egyszerű, szép és természetes. Savoyából minden évben kivándorol egy csapat fiatal legény és leány, mert a mostoha föld nem tudja lakosságát eltartani. Egy ilyen csapatot megy Loustalot, becsületes bérlő leánya Marie (Hegyi Aranka) is, ki annál is inkább kénytelen e lépést megtenni, mert Boisfleury comthur (Kassai) egy élemedett viveur, szemet vetett a szép leányra és csak azon feltétel alatt újítja meg Loustalot papa bérlését, ha a leány kastélyába jön kertészleánynak. Marie már otthon szeretett egy André nevű fiatal legényt (Eöry), k' senki más, mint Sivry marquis fia, ki szintén Párisba megy, ott a leányt tovább szereti, el is akarja csábítani, el is akarja enni, de mindkét tervével felhagy, amint szigorú anyja egy előkelő, kisasszonyval való házasságra kényszeríti. Ez az André, vagy inkább Arthur de Sivry, hibás, következetlen alak, kit megérteni nem lehet, de nem is kell, mert nemcsak rossz, de felesleges alak is egyszersmind a cselekvésben. Boisfleury Mariet, midőn Arthur hűtlenségének hullatára elájul, magához viteti és ott akarja aljas céljaira hajlandóvá tenni. Ott találja fel leányát a kolduló öreg Loustalot, ki azt hívén, hogy Marie a szégyen fényűzését élvezzi, megátkozza és hazamegy. Marie az erős jele-

net után eszméletét veszti és Pierrot' a szintén Párisba vetődött fiatal kecskepásztor és régi imádója a leánynak, Chonchon a másik savoyarde leány (Pálmay Ilka) segítségével abban a pillanatban vezeti el egy ismeretes savoyarde dal csalogatása mellett, midőn Boistfleury éppen erőszakhoz akar folyamodni az áldozat megejtésére. Hazaérkezve az apa nem akarja leányát visszafogadni, még mindig azt hívén, hogy Marie Párisban elbukott. De a hű Pierrot megerősíti az atlanságát és feleségül is veszi a sokat szenvedett leányt, ki hálából neje lesz megmentőjének. Mint epizod v n ebbe a mesébe Chonchon a másik savoyarde leány története is beleszöve, ki Párisban marchande de mode, később ballerina és soutenált maitresse lesz anélkül, hogy jószívűségéből és eredetiségéből valamit veszített volna, kinek süllyedése igen víg és kedélyes színekben van tartva minden cynikus mellékíz nélkül, mi által Chonchon a legsikerültebb alakjává lesz a darabnak. Egy pusztán materiális teremtés, kinek ostobasága nem érteti meg vele erkölcsi dekadenciáját; boldog cifraságában, melynek nyomorúságát felfogni nem képes.

Csodálni kell azt a jóakarató mérsékletet, mely a darab cselekményét és személyeit szelidíti. A bonhomia bizonyos neme örökös e színmű felett, mely nem engedí annak egyetlen elemét sem elmérgesedni. Chonchon történetébe nem elegyedik egy rikító vonás sem. Pedig mily nagy tere van itt a túlzásnak és rossz izlésnek. Az a leány, kinek mindent mozgató motívuma az élvezet, a miért feláldozza becsületét, mindig víg, mindig derült és kedélyes. És mily megindító a két leány közti viszony Párisban. Az erényes leány milyen szépen összefér a buktattal. Mariénak soha sem jutna eszébe Chonchontól kérdezni, vajjon honnan van az a szép toilette és hogy nem szégyenli-e magát, olyanokat tenni, mint a mit Cho chon Párisban végez! Egy német író itt sohasem nyomhatta volna el unalmas és felesleges reflexióit. Ezt a gyönyörű kis genret mi pedig a drámaírók érett ízlésének és megállapodott világnézetének dicséretére hozzuk fel.

Az előadás a népszínház ensemble-jának, valamint az egyesek szép haladásáról tett tanúságot. Ez alól csak egy, különben igen jó tagját az intézetnek vesszük ki. Eöry ugyanis minden tekintetben hanyag és semmi törekvést sem mutató alakban játszotta Arthur szerepét. A kegyetlen rossz maszkírozás régi hibája, külsejére ezúttal semmi gondot sem fordított, szavalása lanyha, néhány poseja egyenesen nevetséges volt. — Ettől eltekintve, csupa jót lehet az előadásról mondani. Hegyi Aranka tehetségének nagyobb szabásában, sőt mélységében ez új alakítása után még erősebb a hitünk. A harmadik felvonás egy jeleneteért igen sok (ügynézett!) speciális drámai művésznő (különösen várszínházbeli; és ott van tucatszámra) megirigyelhetné. Egész művészi constitúciója legelső sorban öt képesíti a népdramák első szerepeinek vitelére. Ha az operetben előttünk érdekes, itt bizonyára értékes. Pálmay Ilka maradt, a minék ismertük eddig. Kedélyének szeretetreméltó csapongása, igazi hümora most sem hagyta cserben. Am-

biációja pedig, mely mindig újat akar teremteni, néhány bravour megkísérlésére vezette, melyek sikerét a sűrű taps és ismételtetés demonstrálta. Kassai a visszatért kedvencz komikus, az ő czizeláltan kidolgozott tréfáival a megszokott gyönyört szerezte meg nevetni szerető híveinek. Rákosi Szidi az anyát szívhez szóló hangjának egész melegével és fejlett játékkal igen rokonszenves színekben tudta elénk állítani, úgyszintén Tóth-nak is volt kisebb szerepéhez mérten néhány szerencsés jelenete. Csatai Zsófi elég folyékonyan konverzál azon igényekhez képest, melyeket az ehhez nem szokott személyzet iránt támasztunk. A darab zenéje nagy részben régi és éppen a legszebb motívumok, a jó öreg Müller Adolféi, és épp ezért kár volt az érdekes öreg zenész nevét Bánfi úré mellett elhagyni. Bánfi Sándor úr inkább betéteket szerzett abban a stílusban, melyről különösen két kompozíciója ismeretes, az azokban talált szép invenczió hiányával. Meglehetősen reklám szövege zenéről még in statu nascenti, de a várakozást nem elégitette ki. És miután azt hisszük, hogy a szép, minden tekintetben modern instrumentáció nem Bánfi úr műve, a sikerből csak igen csekély rész jut ki ezúttal a zeneszerzőnek.

REINER FERENCZ.

SZÍNHÁZI HÍREK.

— NÉMET SZÍNHÁZ. Franck k. a. a kitűnő bécsi tragika e héten két előadással fejezte be sikeres vendégszereplését. Lindau Pál (tegyük hozzá, a legszellemesebb német író) «Lea grófné» című társadalmi színművében annyira küzdött makacs indiszpozíciójával, hogy szerepének csupán egy vázlatát adhatta, a momentumokra inkább mutatva, mint teljes érvényre emelve, azon hatalmas vonásokkal, melyekre csak oly gazdag tehetségekkel felruházott művésznő képes, mint Franck Katalin, a Laube-iskola legkiválóbb jelensége. Annál zajosabb volt sikere búcsú-fellépte alkalmával. Retwitz Ottó báró nyomorult történeti színművében: «Philippe Welser»-ben. Néhány szót erről a «historisches Schauspiel»-ról, melyet, ha nem tévedünk, először adták nálunk. Az augsburgi hatalmas kalmár leányának viszonya, illetve mesalliance-ja Ferdinánd császári herczeggel, van ebben tárgyalva vagy tizenöt képben, ügyetlen, majdnem kiállhatatlan nagyképzűködéssel és banalis, üres frázisokkal. Játszanak benne egy kis «Käthchen von Heilbronn»-t felváltva egy kis «Don Carlos»-sal, az egyes jeleneteket persze a legvizenyösebb vízre eresztve, ama remek vasnyelvezettől is megfosztva, mely különösen Kleist középkori darabjait oly becsessé teszi. Nissel, Greif és Hammerlingen kívül csakis az egy Heysse tud a németeknél igazi erős drámai hangon beszélni. Wüdenbruch deliriumban beszél, a többi (talán még Voss Richárdot kivéve) nyafog vagy csörömpölve dörmög és káromkodik a nélkül, hogy valami lényegest mondani. Franck kisasszony Philippine erősen a receptióból élősködő alakját nagy-szerű alaprajzban mutatta be. Az első felvonásban legyőzve hatalmas művészi individualitását, ritka erélyvel és művészi

alakító tehetséggel kényszerítette önmagát az ártatlan fiatal leány jellemébe, midőn az első szerelmének poezisétől átlengve még gyermektegebb és költőibb, mint Käthchenszerű koncepcziójánál fogva kénytelenek vagyunk mintegy természetes úton elfogadni. A későbbi nagy jelenetek, mint a szökés az atyai házból, a viszontlátás a megtört apával már inkább természetében, a művészi dispoziójában fekszenek, és itt impozáns hullámokban tört ki és gördült tovább a szebbnél-szebb hang, az igazi nagyerejű drámai páthosz, melynek művészi egészszé való kikerekítéséhez befejezett arc és tagjáték és a poseok természetes, plasztikus festőisége járult. A többi közreműködők nagy éimradottságot tanusítottak a súlyosabb beszéd vitelében; a jellemzés, a markans alakításról, mely e nyers alakokat kitüntet, szó sincs. Legjobban még Weiss úr elégitett volna ki, ha fizikumra nem állta volna őszinte törekvésének útját. A kínlás még a hivatott színésznel is kellemetlen látvány. Liebhart úr, kit különben igen ügyes és kellemes színésznek ismerünk, alapjában hamisan ábrázolta a királyt. Eltekintve a felfogás helytelenségétől, azzal a bizonyos németes (de azért rossz) szemhunyorogattal és kisérteties hangelfojtással akart hatni, melylyel a fiatal német konzervatoristák vélik Lewinskyt, Haaset és Possartot sikeresen imitálni. Francker beteges pathoszszaival. Gimmig (Franz Graf Thurn) tetőtől talpig derék, lovagias alakot nyújtott.

— ÁLLITÓLAGOS PLÁGIUMRÓL kürtölnek nagy garral a német lapok. Ugyanis Wittmann, Wohlmut és Millöcker zeneszerző «Der Feldprädiger» című operettje librettójának eredetét és származását derítette ki nemrég a Hamburger Fremdenblatt egy olvasója, ki a «Kosmos» című folyóirat 1817-iki kiadásában lapozgatván, egy novellát talált Schillingtől, ki az időben hírneves elbeszélő volt. Ez a novella csodálatosan hasonlít a fentemléltett operette szövegéhez. Nemcsak a főalakok ugyanazok, hanem még az egyes szójátékokat s megjegyzéseket is híven átvette kétségkívül a későbbi librettó író a korábbi novella szerzőtől. — Nem értjük a nagy csodálkozást, hisz akármelyik librettista úgy első helyen Zell és Gené, Chivot és Duru mindig novellákat dolgoznak fel librettóvá anélkül, hogy a forrást megneveznék. Az ilyen átdolgozás nem plágium, mert e szerint regényeket nem szabadna többé másnak dramatizálni. A jó öreg Birch-Pfeifer megköszönte volna, ha átdolgozott drámáit plágiumnak deklarálták volna.

— ROSSI A HÍRES TRAGIKUS a pétervári császári színház igazgatósága ellen pört indított, a melyben 20,000 frank kártérítést követel azért, mert az igazgatóság nem küldte el neki a mondott időre a 2000 frank megállapított tiszteletdíjat. Az ügy jelenleg a firenzei legfelsőbb törvényszék előtt van. A színház igazgatósága pedig egy más ok alapján Rossi ellen indított egy 20,000 frankos igényt, mi a művészt annyira elkéséríté, hogy elhatározta, hogy többet nem megy Pétervárra.

— PRINCE ZILAH, Jules Claretie drámává átdolgozott magyar tárgyú regénye, közelebb kerül színpadra a párisi Gymnase-

ban. Az olvasópróba tegnapelőtt volt, és mindenki sirt alatta, mint a francia lapok írják. A szereposztás a következő: Prolog: La Tisza — Jane Hading. Le prince Zilah — Damala. La comte Varhély — Landrol. Michel Menko — Jeanne Málvau. Személyek: Marsa — Jane Hading. La marquise Dinati — Marie Magnier. Etelka — Darlaud. Le prince Zilah — Damala. Général Vogotzine — Saint-Germain. Comte Varhély — Landrol. Michel Menko — Romain. Général Sanchez — Lagrange.

— A PALAIS-ROYAL színházban Najac új vígjátékát, az «Il et elle»-t tanulják. A főszerepet Judic asszony játssza. «Elle» egy nő, ki szerelemből neje lesz egy színházi tenoristának.

— KARR ALPHONSE, a francia eszrit leghivatottabb képviselője, a szelleműs tárczaíró s regényköltő egy új darabot írt, melynek czíme «Sous les tilleuls» (A hársak alatt) s mely hasonlevű regényből van átalakítva. A vígjáték éveken át pihent a költő asztalfiókjában, ki azt csak barátainak unszolására alakította át. Első darabja «La Penelope normande» nagy és tartós sikert aratott s így nagyon természetes, hogy az új színmű első előadása iránt nagy érdeklődés mutatkozik Párisban.

— A PÁRISI CHATEAU D'EAU színházban e hó 8-án került színre Richard György «La Roman d'Elise» című darabja, mely Reviérennek «Une mépris du coeur» regényéből van átdolgozva. Rövid meséje az, hogy Soilow orosz tábornok leánya nőül megy Tavernier francia hadnagyhoz apja ellenére. Az orosz főnemes mindent elkövet, hogy cselszövésével a házasságot fölbontsa, de a szerelmes pár győzelmesen kiállja e megpróbáltatásokat, mire végül a tábornok is meghódol nekik. A darab eredetisége abban rejlik, hogy azok a kalandok, melyek más színművekben a házasságot megelőzőleg folynak le, itt a házasság után történnek. A fiatal asszonyt visszahívják Oroszországba atyja betegágyához, s itt minden kísértésnek ki van téve. Egy fiatal orosz nemest, ki szerelmi ajánlataival ostromolja, a megérkezett férj párbajban megöl. A nyelvezet és a bonyodalom fejlesztése sokkal nagyobb gondosságra és ízlésre vall, minő hasonló szenzációs darabokban található.

— A NEW-YORKI STANDART-SZÍNHÁZAT, mely a két év előtt leégett épület helyén épült, Suppé «Afrikautazó»-jával nyitották meg. Az előadás angol nyelven folyt.

GIRON CHARLES FESTMÉNYÉRŐL.

A MŰCSARNOKNAK e hó 11-én megnyílt kiállításán Giron Charles ifjú francia művész nagyszabású genre festménye ragadja meg a közönség figyelmét. Az a körülmény, hogy a kép jóval nagyobb, mint Munkácsy utóbbi *Krisztus* képe, de főleg hogy a párisi salon 1883. évi kiállításán arany éremmel lett kitüntetve, elég garancia arra nézve, hogy tömeges látogatást és érdeklődést biztosítson közönségünk részéről.

A festmény czíme: *a két nővér.*

Mint említém, legelőször a párisi salon kiállításán lett bemutatva; utóbb a bécsi műegyletbe s onnan került hozzánk. Ugy a francia, mint az osztrák főváros közönsége elismerésével adózott a kép genialis szerzőjének; de a mellett nem tagadta, hogy a legmagasabb igényeket nem elégítheti ki teljes mértékben.

Mi, kik a szép tehetségű francia művész ecsete előtt szintén hódolunk, kénytelenek vagyunk a fönebbi véleménynek helyt engedni.

Mielőtt a kompozíciói összeállítását s a kivitel bravurjának szépségeit kiváló figyelembe vennők, önkénytelenül a két nővért keressük; általában kutatjuk az ehhez fűződő eseményt; de hát kommentár nélkül úgy a két nővér, mint az esemény, homályos marad előttünk.

A kép Páris *boulevard des Capucines* előtti terét tünteti fel. A háttérben látszik az oszlopcsarnokos *Madlein templom*, mely előtt gazdag fogatok, lovasok, társaskocsik és gyalogjáró emberek sokasága özönlik élénk és változatos csoportokban. A kép oly elevenséggel tárja élénk a mozgalmat, hogy Páris zajos utcáján képzeljük magunkat, hogy érdeklődéssel szemléljük az ismeretlen arcokat, a fogatokat s azoknak gondtalan úrnőit, kik a bársony vagy selyem ülésen kényelmesen hátradőlve, vagy lovakat hajtvá élvezik a derült napnak délelőttjét. Különösen megragadja figyelmünket a kép közepén levő gyönyörű hintó, melynek kényelmes ülésén egy halavány, kiélt arczú, keskeny, piros ajkú s kéjes tekintetű nő ül, kezében egy felnyitott napernyővel. Öltözéke világos s gazdagon díszített; lábai előtt a keskeny ülésen egy elkényeztetett ölebecske s virágok. A hintó elé két büszke magartatású pej van fogva; a bakon pedig egy inas és egy kocsis ül livrében.

E díszesen öltözött nő magában véve nem volna képes lekötöni figyelmünket, mert hisz Páris utcáján egy elegáns hintót s abban egy az élveknél élő nőt látni nem tartozik a ritkaságok közé; azonban egy más körülmény által érdeklődést kelt maga iránt.

Egy munkáscsalád halad a hintó mellett. Az apa egyik karján csecsemőt, másik kezében pedig a vállára támasztott csákányt visz; úgy látszik a munkából tér haza felé s hű neje eléje ment gyermekeivel. Mellette felesége, igen egyszerű de a mellett tiszta öltözékben vezeti két leánykáját, kiknek ruházatukból szintén láthatjuk a gondos anyai s a munkás apai szeretetnek visszatükrözését.

Mint a képről leolvashatjuk, az anya odapillantot a hintóban ülőre s megállt. Eleresztvén egyik gyermekének kezét, gúnyosan mutat reá. A férj, egyik gyermeke s egy ott álló idegen szintén oda tekintenek, mintegy csodálkozva, vajjon e nő miért mutat oly feltűnő módon a hintóban ülő hölgyre. A kocsis egy pillanatra megfordul ülésén, s ő is a munkásnőre tekint; de úgy látszik, eljárása miatt épen nem lobban haragra, sőt nagyon is egykedvűen nézi; valószínű, hogy a kocsiban ülő hölgy nem úrnője, hanem vendég csupán, mivel szemben ezen utczaikalandnak megtörténhetését nem tartja lehetetlennek.

A kocsiban ülő nő észre vette, hogy valaki mutat feléje, de ügyesen teteti

magát, mintha a gúnyos ujjmutatás talán mást illetve s nem őt. Hideg közönynyel halad el előtte.

A tömegnek más része nem veszi észre a lefolyt jelenetet; mindenki önmagával látszik elfoglalva lenni.

A képet szemlélve, a jobbra eső szögletbe egy kétkerekű kocsit van festve, ráhalmozva nagymennyiségű virág. Az előtérben, a virágok közül egy fekete ruhába öltözött úri nő válogat; a kocsit mögött áll a vén virágárúsnő, ki elmélyedve egykedvűen kötöz egy csokrot. Távobbb tőle egy másik úri hintó robog két hölgygel, míg a templom oszlopaihoz közel egy megtelt társaskocsit czepelet két szürke ló, belé vegyülve a szembe jövő kocsitömeg közé.

Ismervén a kép legfőbb csoportjait és alakjait, keressük meg a két nővért, s kísérsük meg az ehhez tartozó mesét felfedezni.

A tömeg között, ha széttekintünk, több női alakot láthatunk. Így az említett hintóban ülő két nő; továbbá a napernyős sápadt nő; e mellett egy másik hintóban szintén egy, ki lovakat hajtvá. A gyalogjárók közül a munkás neje; kissé távobbb tőle a virágot vásároló úri nő, s végül a virágárúsnő. Nos hát, hol vannak a nővérek, kiket a művész kiválóan megfestett a czímszereppel? Bizonyára hintóban és sétatokcsikáznak. A felelet talán meglepő a t. olvasóra nézve, de mind a mellett őszintének kell mondanunk azok részéről, kik a kép meséjéről mit sem hallottak. Mint volt alkalmam meggyőződni, tíz szemlélő közül nyolcznak hasonló volt következetes észjárású felelete. Pedig a jó genrének nem szabad talánynya fajúlni, a feltüntetett eseményt kompozíciójából kell, hogy leolvashassuk. A kommentár csak oly festményeknél engedhető meg, melyek egy meghatározott eseményt vagy történelmet ábrázolnak; tehát nem oly műnél, melynek meséjét a festő önmaga alkotá. Ha a festő feldolgozandó anyagot választ, leggyömböcsözöbb és háladatosabb lesz részére az oly tárgy, mely az irodalom révén közismert. Ha tárgyát a megírt mű nyomán készíti, úgy megkövetelhetjük a szemlélőtől, hogy elébb a megírt, s csak azután a megfestett művel ismerkedjék meg; de nem ily esetben, midőn meséjét csakis alkotója ismeri.

Gironnál tehát a nehéz themának és a kedvezőtlen megoldásnak tulajdonítjuk, hogy kommentárra vagyunk utalva, a midőn meséjét megakarjuk érteni.

De hát ki is gondolna itt egyébre, mint két nővér sétatokcsizását; hisz a czím oly köznapi, hogy alig sejtet velünk egyebet.

És ha meguntuk a talány fejtegetését, kíváncsiságból kutatjuk, vajjon e munkás neje mit avagy kire mutat. Kíváncsiságunk azonban csakhamar eloszlik, mert arra a gondolatra jövünk, hogy a munkás népnek ritkán van alkalma hintót és fényes öltözékű úri nőt láthatni, hát megbámulja; sőt az illem szabályok felőli ismerete is korlátoltabb határok közé van szorítva, azért igen természetesnek találja azon eljárását is, hogy kinyújtott karral mutat a fogat felé.

Mint tudjuk, Párisban szokás a gúnyt a mutatás alkalmával az ujjaknak tartása által kifejezni. Ily esetben három ujjal

történi a mutatás. A mutató, a kis és a nagy ujjak vannak a gúnytárgy felé irányozva, míg a két középső ujj a tenyérbe szorítottatik. Ezzel megegyező kéztartást látunk a munkás nejenél is, a miből következtetjük, hogy e nő gúnyolódik. De vajon miért? Azt bajos volna kitalálni. Hogy pedig az úri nő éppen nem látszik törődni az ujjmutatással, azt is igen természetesnek találjuk, mert hisz ily eljárást egy munkás nejétől megbocsáthatónak tart: de még hozzá szokhatott ahhoz is, hogy a kíváncsi párisiak megcsodálják fogatját s öltözékét, s e munkásnő talán irigységből mutat gúnyosan reá. Az okot nem tudhatjuk se mi, se ő.

Aztán a hölgy sápadtsága s kéjes tekintete sem lehet meglepő előttünk. Párisban nem tartozik a ritkaságok közé, hogy egy főúri nő az élvnek szentelje életét, Arczának kifejezését tehát e részben igen természetesnek találhatjuk.

A kép meséjének nemtudója az elmondotak szerint okoskodik, miután megnyugszik azon hiedelemben, hogy Gironnak nem volt egyéb célja, mint élénk közlekedésű utcát festeni, mely alkalmat szolgáltat különféle hintó, lovak és alakok megfestésére; azonban a kommentár megmagyarázván mindent, a két nővér fölfedeztetik, s a néző egy állítólagos drámai hatás alatt csodálkozik a festett jelenet fölött.

A magyarázat szerint, a szegény, de tisztességes külsejű munkásnő, s az első hintóban ülő napernyős hölgy — nővérek. Ezt tudva, a további magyarázatot már a festmény is elárulja; a mennyiben a kéjes arczkifejezésű úri nő, s a munkás neje ellentétes erkölcsi nézeteknek hódolva jutottak ilyen ellentétes anyagi helyzetbe. A hintóban ülő nővér közömbös magatartása az őt felismerő nővérevel szemben, most már teljesen érthető és indokolható. Közömbösségét tulajdoníthatjuk az erkölcsi érzet hiányának, s bizonyos tekintetben logikus eljárásnak is. Az őt ily nyilvánosan gúnyoló nővérevel szemben leghelyesebb, mit tehet, ha a közfigyelmet és az esetleges botrányt közömbössége által palástolja el.

Azok, kik a jelenetben drámai hatást keresnek, állítják, hogy a két nővér hosszú időn át nem látta egymást, s ezen ominosus találkozás volt az első alkalom, mely a hintóban ülő nő szomorú sorsát felismertette a nővér előtt. Ha föltesszük, hogy a két nővér között ez az esett fenforog, a találkozás kettőjük között lehet drámai hatású; de hogy a festmény szemlélőjére is oly hatással lenne, az iránt kételkedem. Ez utóbbira vajon mi idézhetné elő azt a hatást? Talán azon körülménynek a megtudása, hogy a két nővér közül az egyik jóllétben élő demimonde a másik pedig egy egyszerű munkás neje? Szomorú, de a XIX. században ez épen nem meglepő; de legkevésbé Párisban. Mi csupán szanalmat érezhetünk e kiélt arcú nő iránt, de sorsa a viszontlátott nővérevel szemben, drámai hatást nem kelthet bennünk.

De hiszen, Gironnak sem volt célja drámai hatást elérni, hanem inkább feltüntetni az erkölcsösséget az erkölcstelen-séggel szemben. Becsülését az előbbinek s megvetését az utóbbinak. Hogy pedig e két ellentétes fogalomnak minél inkább

erőteljes vonásokkal adhasson kifejezést, a két nőt nővéreknek mutatja be.

A festményen érzékítve van az erkölcsi érzetnek mind a két ellentétes fogalma. A munkás család által a becsületes nő s a szerető férj, ki fáradalmi után karjára veszi kicsiny magzatát. E csoport a nemes erkölcsök jellemvonásának igen szép példáját tárja elénk. De Giron, ecsete által rá mutat a társadalom szomorú jelenségére is azáltal, hogy a gróf saját hintójában nyilvánosan kocsiztatja maîtresse-ét Páris legnépesebb utcáin. Sőt az erkölcstelenység akként van feltüntetve, hogy a mellett kényelemben, pompában és jóllétben lehet élni, s a bukott nő éppen nem részesül nagy megvetésben; mert hisz a grófnak annyira kegyeltje, hogy az egész Páris előtt nyíltan engedí részére a hintó használatát. A megvetés e képen csupán a nővér részéről történik; s ez nem is lehetne másként; míg a körötte levők a hintóban ülőt úgy látják fel sem ismerik, vagy ha igen, akkor a maîtresse kocsikáztatása nem feltűnő jelenség előttük.

Mint tehát az erkölcstelenység megvetését célzó kompozíciói felfogást, nem mondhatjuk oly kiválóan sikerültnek, hogy azáltal a festmény szemlélője részéről is fölkeltenék a teljes megvetésnek érzete; a két nővérnek eme meglepő találkozása pedig nem idézé elő azt a hatást, a melyet drámáinak nevezhetnénk.

De ha nem keresünk a műben drámai megoldást, hanem csupán egy élénk közlekedésű párisi utcának bemutatását, hol történetesen egy utcazi epizódnak lehetünk tanúi: a festményt, mint egy ifjú genie alkotását, kiviteli szempontból sikerültnek kell elismernünk.

Tekintve a vászon nagy szabását s a tárgyat, melyet Giron feldolgozott, a mű bizonyos újszerűséggel hat reánk. Genrét ily kolossális kivitelben ritkán van alkalmunk láthatni; ennek magyarázatát azon megoldásban leljük, hogy a genre műfaj, mely már sajátságánál fogva is inkább epikai és lyrikus tárgyat ölelhet fel magába; ez pedig lényegénél fogva ellenkezik a vászonnak kolossális méretével. Giron igyekezett merészen leküzdeni a genre sajátossága és a kolossális méret közötti ellenhatást; s hogy e tekintetben célját érje, genrjét egy oly motívummal gazdagította, mely mintegy összekötő kapocsul szolgál a genre és a kolossális méret között. E motívuma a két nővér, kik a genrét drámaivá tenni volnának hivatva. A cél azonban nem lett teljesen elérve. A képnek nagyszabású mérete megvan, és a drámai hatás nem emelkedhet érvényre; s így bizonyos tekintetben ellenkezésben találjuk a festmény méretét annak tárgyi sajátosságával. Szóval kisebb méretben a mű lényegileg többet nyerne. E mellett bizonyítanak a festményről felvett fényképek is, melyek kedvezőbbben hatnak reánk, mint az eredeti festmény. Az érdektelen kocsihal-maz nagy és unalmas motívumokat képeznek; különösen kedvezőtlen festői massául szolgálnak a kocsik elé fogott lovak. A kisméretnél ezeknek kedvezőtlen hatása eltűnik.

Kiváló jelleme a képen nincsenek feltüntetve. A munkás nejének arczán a megvetés kifejezését csak sejtenünk le-

het; annyival is inkább, mert csupán ar arczsont és állkapocs éle látható. A hintóban ülő nővér is oly kifejezéssel fordul felénk, mintha a gúnyos mutatás nem is őt illetné. Oly elvetemült gonosznak pedig még sem képzelhetjük a bűnös nőt, hogy a becsületben élő nővérenek megláttára lelki küzdelme vissza nem tükröződnék kiélt arczulatán. A bakon ülő kocsis egykedvűen tekint le a munkás nejére, mintha lovaira tekintene.

Azonban a fejek és alakok egyaránt jellemzetesek. A demimonde, a munkásnő, a katona, a kocsis, a köznép és az élvezetnek élő úri nő, a művészek alapos megfigyelő képességéről tesznek tanúbizonyságot. Kiviteli szempontból legsikerültebbnek mondhatjuk az előtérben álló munkás nejét. Színezése könnyed és üde; az ecsetkezelés technikai kezelése egészséges; a plastika és az anyag feltüntetése s a rajz finomsága alapos studiumra és művészi finom érzékre valanak. Giron képén ez elmondottak többé-kevésbé érvényre vannak emelve.

A képnek leggyengébb oldalát a csoportosításban leljük. Giron, a középben levő hintónak rendelte alá a háttér alakjait, s annak következtében a demimond alakjától befelé egy szűk térre még négy kocsizó alak került. S ezeknek kedvezőtlen tömörítése azt eredményezte, hogy első pillanatban a belső hintóban ülő nőt a nővér mellett ülőnek képzeljük. Különösen értelmetlen a csoportosítás a kép jobb oldalán. A két első ló háta és feje mögött néhány alak látszik, melyekre nézve nem nyerhetünk tiszta felvilágosítást.

De ha figyelembe vesszük, hogy az ifjú művészeknek a kolosszális mérettel kellett megküzdenie, a felosztás néhány hibái előtt szívesen szemet hunyunk; annál is inkább, mert bemutatván művészi alkotó erejét, várjuk tőle azt a művet, mely művészetének teljes fényt fog biztosítani.

CASTOR.

KÉPZÖMŰVÉSZETI HÍREK.

~ VERESCSÁGIN, a hírneves festő, ki jelenleg Szt.-Péterváron tartózkodik, jövő ősszel, valószínűleg novemberben, egy képsorozatot fog kiállítani a bécsi művész-házban. A festmények tárgyai a művész nyilatkozatai után itélve igen érdekeseknek ígérkeznek. Ugyane kiállításra Verescságin irodalmi műveiből is rendez német kiadást, mely indiai útjáról s más egyéb közérdekű dolgokról szól. Legközelebb pedig egy kötetet fog közrebocsátani, a mely Palaestináról szóló leírásokat fog tartalmazni. A művész a tollal ép oly ügyesen bánik, mint az ecsettel, minden sorában érvényre emelkedik a művész éles megfigyelő tehetsége, mely a legcsekélyebb dologban is megtalálja a szépet.

~ MATEJKO HÍRNEVES FESTMÉNYE. A «Grünwaldi ütközet» ellen, mely a varsói műegyletben van kiállítva, merényletet kíséreltek meg. A tárlat bezárása után közvetlen égésszagot éreztek, mire a termet megvizsgálták s fentemlített kép előtt petroleumba mártott rongyokat s égő kanócot találtak. Két nőt gyanúsítanak a gonosz tett elkövetésével, kik sokat jártak-keltek a kép előtt.

Pallas irodalmi és nyomdai részvénytársaság nyomása.

„HARMONIA”

zongoratermében (váci-utca 3.) alábbi bécsi zongoragyárosok gyártmányai találhatóak raktáron:

J. Heitzmann és fia

es. kir. udvari zongoragyáros.
Elsőrangú gyár, mely különösen arról nevezetes, hogy a legtartósabb hangszereket készíti. Zongorái az egész világon elvannak terjedve. S mindenütt egyaránt kelendőségnek és kedveltségnek örvendenek. Birja a legmagasabb kitértetéseket.

Zongorahangoló

lakcíme
megtudható a „Harmonia”
zeneműkereskedésben.

F. WOLLEK

Olcso közép minőségű tetszetős zongorák.

ERBAR

világhírű zongorái.
Ezen hangszerek a zongoragyártás remekei közé tartoznak. Tartósságra utólérhetlenek, ezen tulajdonságnak köszönheti a gyár nagy hírnevét.

Kaphatók:

Salon Stucz, diófa

fekete

kereszt-hurozott és egyszerű.

Schmidt Ferencz

Bösendorfer tanítványa.
Jó minőségű tartós zongorák:
Rövid salon, diófából
fekete
Árjegyzék küldetik díj nélkül.

Wessely Márton

zongoragyáros.

Különös specialitás az úgynevezett „Diminutiv” zongora, legkisebb alak s mégis erős, tömör hang. Bármilyen kicsi szobában is elfér. Az egész zongora 1 1/2 méter. Különböző érmek.

Hamburger Károly

bécsi zongoragyáros, készít kitűnő zongorákat, melyek a „Harmonia” zongorateremben folyton készletben tartatnak és jutányos áron kaphatók.

Stahl Ferencz

Kitűnő zongorákat készít, melyek nagy kedveltségnek örvendenek.

HESSE L.

nemcsak, hogy szakértelemmel kezeli a hangolást, hanem mint volt zongorakészítő a hangszerek javítását is magára vállalja.

HEITZMANN NÁNDOR

Jó minőségű tartós zongorák
Rövid salon diófából

„fekete

POKORNY

zongoráit ajánlja a közönség figyelmébe.

Nemecke József

„Mignon”
zongorák. Tartós kiténő hangszerek. Különösen ajánlatosak iskolák számára.

„Erste Productiv-Genossenschaft der Klaviermacher“

Arany- és más magas érmekkel
kiténtetett gyár.

WIEN.

Verschiedene goldene Medaillen und
andere hohe Auszeichnungen.

Bécsi zongoragyár Produktiv-szövetkezet

kitűnő gyártmányok, melyek minden tekintetben kiállják a versenyt a leghíresebb zongorákkal.

KAPHATÓK:

Barna egyszerű hurozott

Barna kereszt-hurozott

Fekete egyszerű hurozott

Fekete kereszt-hurozott

Egyedüli főraktár Budapest (váci-utca 3. szám), a „Harmonia” zongorateremben.

Kisorsolással egybekötött életbiztosítás.

MAGYAR-FRANCZIA BIZTOSÍTÓ-RÉSZVÉNY-TÁRSASÁG.

Befizetett tőke	4.000.000.— frt
Ágio-tartalékalap	707.200.— „
Rendelkezési és nyereség-tartalékalap	424.821'03 „
Árfolyamkülönbözeti tartalékalap	80.000.— „
Díjtartalékok	1.049.936'02 „

A díjak jutányosak.

Előforduló káresetek gyorsan és pontosan felvételnek és kifizetnek.

Felvilágosításokkal készséggel szolgálnak
az igazgatóság irodahelyiségeiben

BUDAPEST, IV. VÁROSHÁZTÉR 1. SZ.

és nemkülönben a társaságnak az osztr.-magyar birodalom területén fennálló összes vezér-, fő- és alügynökségei.

Szállítvány-biztosítás.

Zenetanárok lakcímei.

ZONGORA:

Bartay János, nemzeti zenéi t. váci-u. 1.
Deutsch Willy, bálvány-utca 18.
Drescher Raimund, kerepesi-ut, kerep. udv.
Erney József, nemz. zen. t., kerepesi-ut 24.
Gobbi Henrik, m. kir. orsz. zeneakadémiai tanár. Ferencz-József rakpart 18.
Klinger Sándor, sugár ut 23. III. em. 3. ajtó.
Kont Ilona, damjanich-utca 6.
Koschirz János, sugár-ut 89.
Major J. Gyula, váci-körút 17.
Rausch Károly, nemz. zenéi tan., Hunyady-utca 3.
Schütze Rezső, nemz. zenéi tanár, nagy korona-utca 4.
Sipos Antal, magán zeneakadémia tulajdonosa, Kecskenéti-utca „Geist“-ház.
Somogyi Mór, Zrínyi-utca 3. sz. I. em. 19. a.
Vajdásy Béla, nemz. zenéi tanár, külső dob-utca 49.

HARMONIUM és ORGONA.

Erney József, kerepesi-ut 24.
ÉNEK.
Henderson Mary, aranykő-utca 2. sz.
Igerics Katalin, Lipót-utca 6.
Passy-Cornet Adel, m. kir. orsz. zeneakadémiai tanár asszony, muzeum-körút.
Schmidt József, Lipót-utca 19.
ZENESZERZÉS.
Breisach Izidor, váci-körút 29. III. em. 8.
Erney József, kerepesi-ut 24.
Major J. Gyula, váci-körút 17.
Nicolitsch Sándor, m. kir. orsz. zeneakadémiai tanár, Kazinczy-utca 17.
HEGEDŰ.
Gobbi Alajos, nemz. zen. t., magyar-u. 36.
Kis Péter, nemz. zenéi tanár, Sándor-u. 5.
Mészáros Imre, nemz. zenéi t., Hízolto u. 10.
Pettykó Imre, Klauzál-utca 17.
Herman Mariska, Múzeum-utca 11. sz., hegedű, zongora, czimbalom.